

5º CURSO EDUCACION PRIMARIA – LINGUA GALEGA

CEIP PLURILINGUE STA. EULALIA – DUMBRIA

REPASAMOS:

O modo indicativo dos verbos regulares que atoparedes nos anexos do libro de texto.

TAREFAS:

- **Dúas fichas** para repasar e reforzar **vocabulario**. Podedes empregar o dicionario. Sabedes que é un bo recurso o dicionario online da RAG: <https://academia.gal/diccionario>
- **Unha** ficha de **COMPRESIÓN LECTORA**.
- **Dúas** fichas de **SUBSTANTIVOS**:
- **Unha** ficha de traballo co **dicionario**.
- Lembramos as palabras que se escriben con B ou con V. Copiamos na libreta os dous **recadros** e facemos na libreta os **exercicios 1-2-3 e copiamos o ditado**, sen faltas e con boa letra.
- **DITADOS**: lede os textos dos ditados e despois que alguén da casa escolla e vos dite un dos do **B** e outro dos do **V**.

Nome _____ Data _____

As viaxes

1. Escribe outras palabras relacionadas coas viaxes.

Substantivos	Adxectivos	Verbos
porto	afastado	navegar
aeroporto	calmo	voar
océano	salvaxe	fotografar
traxecto	bravo	descubrir
paisaxe	esgotadora	aterrar

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

2. Marca. Que significa a expresión *estar nas quimbambas*?

- Estar algo ou alguén nun sitio moi preto.
- Ser unha persoa moi nerviosa.
- Estar algo nun sitio moi lonxe e descoñecido.
- Agora, escribe unha oración en que inclúas esta expresión.

3. Le e explica o significado da palabra *ronsel* en cada oración.

- O barco deixaba un *ronsel* na superficie do mar.
- Era moi sociable, deixou un *ronsel* de amizades na vila.

4. Completa estas frases coas palabras do recadro.

camiñar	encamiñar	camiñante	camiño	camiñada
---------	-----------	-----------	--------	----------

- O _____ que vai deica a súa casa está cheo de fochancas.
- Esta fin de semana fomos dar unha _____ pola beira do río.
- O _____ chegou ao seu destino antes do previsto.
- El sempre vai _____ deica a escola.
- Desde agora os seus esforzos vanse _____ a gañar esa proba.

Nome _____ Data _____

Os seres vivos

1. Completa a táboa con palabras relacionadas cos seres vivos.

Substantivos	Adxectivos	Verbos
planta	vivo	agromar
peixe	inerte	evolucionar
natureza	terrestre	sementar
árbore	acuático	alimentar
bioloxía	subterráneo	medrar

2. Observa os debuxos e escribe unha oración con cada un dos significados da palabra *rato*.

• _____

• _____

3. Escribe dúas oracións en que *rapaz* apareza como dúas palabras diferentes.

rapaz. s. m. Persoa nova, que xa non é un neno pero que aínda non é un adulto.

rapaz. adx. e s. f. Ave que se alimenta de carne, coma a aguia e o falcón.

4. Le e marca. Que significa a expresión *poñerse coma un pito*?

- Enfadarse moito.
- Mollarse moito.
- Facer moito ruído.
- Escribe unha oración en que a utilices.

Nome _____

Data _____

Marte, a próxima fronteira

Un dos obxectivos da carreira espacial é o planeta Marte, que é considerado a próxima fronteira da humanidade, xa que podería tratarse do seguinte lugar ao que se envíe unha misión tripulada. Marte, o cuarto planeta do Sistema Solar, é coñecido como o «planeta vermello» pola súa cor.

A atmosfera do planeta Marte é irrespirable: está formada principalmente por dióxido de carbono, que dá lugar a capas de xeo nos polos. O planeta encóntrase sometido a ventos fortes e tempestades de po e area que erosionan a superficie. Aínda que en Marte hai auga, só se encontra en pequenas cantidades en forma de xeo e de vapor, polo que non se forman ríos nin mares na superficie do planeta. Con todo, Marte tivo no pasado unha atmosfera diferente. As antigas precipitacións deixaron na súa superficie canles e barrancos que indican a existencia de ríos. Na actualidade, o aspecto de Marte corresponde co dun vasto deserto de cor encarnada.

Marte ten dous satélites ou lúaas, Fobos e Deimos. Son pequenos –teñen 27 e 15 quilómetros de diámetro, respectivamente– e xiran rapidamente preto do planeta. Fobos rodea Marte en só sete horas e media e, curiosamente, faino en dirección contraria ao resto dos satélites e planetas do Sistema Solar. Deimos tarda 35 horas en percorrer a súa órbita.

Na actualidade, dous robots exploran a superficie de Marte: *Spirit* e *Opportunity*. Cada un destes robots é dirixido por catro condutores que establecen un plan de traballo cada noite e envían as indicacións ao seu ordenador. Dado que funcionan coa enerxía solar que captan, dispoñen de catro ou cinco horas todos os días para cumprir o plan enviado desde a Terra e devolver os resultados. A observación sobre o chan marciano complétase coa tarefa das naves orbitais *Mars Express*, *Mars Global Surveyor* e *Mars Odyssey*, que xiran arredor do planeta e obteñen imaxes deste.

1. Explica o significado das seguintes palabras do texto con axuda dun dicionario.

- erosionan: _____
- vasto: _____
- órbita: _____

2. Explica de que trata o texto.

Nome _____ Data _____

1. Sigue o exemplo e analiza estes substantivos.

Exemplo:

cabalo ▶ Clase: substantivo común, concreto, individual.
Xénero: masculino.
Número: singular.

amizade ▶ Clase: _____
Xénero: _____
Número: _____

cadernos ▶ Clase: _____
Xénero: _____
Número: _____

Ourense ▶ Clase: _____
Xénero: _____
Número: _____

orquestra ▶ Clase: _____
Xénero: _____
Número: _____

culleres ▶ Clase: _____
Xénero: _____
Número: _____

colmea ▶ Clase: _____
Xénero: _____
Número: _____

cadeira ▶ Clase: _____
Xénero: _____
Número: _____

Antía ▶ Clase: _____
Xénero: _____
Número: _____

Traballo co dicionario

Nome _____ Data _____

1. Escribe xunto a cada palabra a forma con que aparece no dicionario.

Exemplo: *farois* ► *farol*

• luriña	► _____	• feixóns	► _____
• selos	► _____	• padiolas	► _____
• tecelá	► _____	• riacho	► _____
• táctiles	► _____	• candís	► _____
• caloraza	► _____	• patroa	► _____
• orelludo	► _____	• cabalón	► _____

2. Escribe a forma pola que deberás buscar cada un destes verbos no dicionario.

Como se chama esta forma? _____

- refaga ► _____
- dás ► _____
- souberon ► _____
- doían ► _____
- proviñan ► _____
- contivo ► _____
- desfai ► _____

3. Busca no dicionario as expresións destacadas e substitúeas sen alterar o significado da oración.

Exemplo: *Leu o libro de cabo a rabo.* ► *Leu o libro desde o principio ata o fin.*

- Entrou na casa con pés de la.

- Chegou ao pechar o día.

- Mariña ten carta branca para fixar o día do exame.

- Aleixo gaña cartos a mancheas.

- A el sempre lle gustou facer as cousas ás toas.

- Sorprendeume o que dixo, non ten papas na boca.

As palabras con b

ORTOGRAFÍA

Escribense con b:

- As palabras que comezan por **bu-**, **bur-** e **bus-**: *buguina, burla, buscar...* Excepto: *vurullo*.
- As terminacións do **copretérito** de indicativo dos verbos da 1.ª conxugación: *falaba, camiñabamos...*
- Os infinitivos dos verbos rematados en **-bir** e **-buir**: *escribir, concibir; contribuir, distribuir...* Excepto: *vir, servir, vivir* e os seus derivados (*servente, vida...*).
- Os prefixos:
 - sub-**: *submarino, subdirector...*;
 - ab-**: *absurdo, absorber...*;
 - bis-/bi-**: *bisneto, bianual...*
- Os sufixos:
 - bilidade**: *amabilidade, habilidade...*;
 - bundo/-bunda**: *vagabundo, moribunda*.
- As palabras con **br** e **bl**: *brando, publicidade...* Excepto: *acivro*.
- As seguintes palabras:

abelá	bafo	automóbil	baleiro	beira
billa	bubela	marabilla	rebentar	móbil

1 Completa coas palabras que corresponden ás imaxes da dereita:

- Ao meu gato encántalle xogar cun ... de la.
- O verme converteuse nunha fermosa ...
- Por moito que toques a ... non vai desaparecer o atasco.
- O meu teléfono ... deixou de funcionar.
- Os ... non rínchan, senón que ornean.
- Por aquí non podemos ir; hai un sinal de ... o paso.
- Encántanme as ... e as améndoas.

2 Indica o número de regra que seguen estas palabras con b:

burbullá	☐	amable	☐	abeleira	☐
cantaba	☐	bisavó	☐	brétema	☐
recibir	☐	abdome	☐	soñaban	☐
subacuático	☐	bufanda	☐	visibilidade	☐

As palabras con v

- Os adxectivos rematados en **-avo/-ava, -ave; -evo/-eva, -eve; -ivo/-iva; -ovo/-ova**: *bravo, suave, lonxevo, leve, altiva, novo...*
- As palabras que comezan por **ad-** (*advertir*) e **sub-** (*subvención*).
- Os verbos rematados en **-servar** e a maioría dos rematados en **-ver**: *observar, mover, volver...*
Excepto: *beber, caber, deber, haber, saber, sorber*.
- As formas dos verbos **estar** e **ter**: *estiven, tivera...*
- As seguintes palabras e as súas derivadas:

avó	avogado	covarde	escaravello	escarvar
esvarar	esvelto	garavanzo	gravar	gravata
trevo	varanda	varrer	vasoira	vermello
verniz	verzas	voda	voitre	vulto

3 Completa con algunhas das palabras da lista anterior:

- Vicente: que che pasa hoxe? Andas nas ...!
- Hai que ... debaixo da mesa, que está todo cheo de migas.
- Cando casou a tía Menchu, cantara un coro na ...

23 OBRADOIRO ORTOGRÁFICO

Ditado

1 Le o texto antes de facer o ditado:

Branca e Bea viven na vila de Boimorto e son irmás. Lévanse de marabilla, entre elas e co seu avó. O avó Cristovo sempre lles contaba fermosas historias cando eran cativas: historias de aves que viñan doutros continentes, de bruxas que voaban en vasoira...

Despois do ditado

2 Intercambia o teu ditado co do teu compañeiro ou compañeira e corríxeo, tendo en conta os seguintes aspectos:

CALIGRAFÍA

LIMPEZA

ERROS

Uso de b

A buxaina

O outro día, cando subín ao faiado, atopei nun baúl unha buxaina. Seica fora de meu pai, pero el non lembraba onde estaba. Contoume que de pequeno xogaba moito con ela e tiña grande habilidade en facela bailar. Agora estame a ensinar a min a facelo. Hai que suxeitar ben o cordel á cabeza do aparello, enroscalo na parte baixa e botala ao chan. É posible que lle colla o truco ao trebello, pero por agora... a pobre buxaina máis ca bailar recibe golpes a oito!

As ideas de Brais

De todos os labores que debe facer na casa, o que menos lle gusta a Brais é o de ordenar o cuarto. O outro día, cando debía estar a facer ese traballo, a nai atopouno sentado enriba da cama absolutamente absorto. Imaxinaba que nun futuro el había de elaborar un robot especializado en facer camas. Estaba seguro de que sería unha importante contribución á humanidade. E quen sabe, ao mellor algún día fabrica un, porque Brais é moi obstinado!

Uso de v

Novas actividades

A asociación de veciños estivo reunida este venres para establecer as actividades que se desenvolverán na vila nos vindeiros meses. Consérvanse algunhas das realizadas o ano pasado e haberá dúas novidades atractivas: un curso de gravado e unha excursión á ferverza do Toxa. A directiva prevé que estas actividades serán recibidas con interese.

Vida nocturna no bosque

Nos bosques, os animais nocturnos relevan aos que vemos polo día. Aproveitan para movérense e alimentárense. Estes seres vivos posúen sentidos desenvolvidos que lles permiten compensar a falta de luz. Nunha noite no bosque habemos observar misteriosos vultos fuxitivos que atravesan vereas, que se pousan en valos ou van veloces de árbore en árbore. E tamén oiremos ouveos, renxidos de varas e ramas... que o invaden todo.

